

PHÒNG TRỪ SÂU BỆNH TRÊN CÂY DƯA HẦU

1. Quản lý sâu bệnh dưa hấu

Dưa hấu là cây trồng phổ biến, có thể trồng được quanh năm. Do đây là sản phẩm ăn tươi, ăn được nhiều và được nhiều người ưa chuộng nên vấn đề bảo đảm an toàn vệ sinh thực phẩm, chống dư lượng nitrat và thuốc bảo vệ thực vật cần được quan tâm. Muốn vậy thì công tác quản lý sâu bệnh trên dưa hấu phải được chú trọng ngay từ đầu vụ, khi chuẩn bị đất.

Đối với vùng Nam bộ, trong vụ tháng 8 - 10 dương lịch thường thời tiết nóng ẩm, là điều kiện thuận lợi cho nhiều loài sâu bệnh hại phát sinh và phát triển. Do đó khi trồng dưa hấu nên áp dụng biện pháp phòng ngừa dịch hại tổng hợp.

- Không nên chọn đất trồng dưa hấu đã trồng liên tục trong nhiều năm, tốt nhất nên chọn đất mà vụ trước trồng lúa hoặc những loại rau màu không thuộc họ bầu bí như rau cải để tránh lây lan nguồn bệnh từ vụ này sang vụ khác.

- Vệ sinh đồng ruộng cần tiêu diệt ký chủ phụ, thu dọn tàn dư thực vật và đem đốt để ngăn ngừa

nguồn bệnh tồn lưu từ vụ trước hoặc từ vụ này cho vụ sau.

- Thực hiện tốt biện pháp canh tác như: lên luống cao, có rãnh thoát nước tốt, sử dụng màng phủ nông nghiệp để hạn chế sự thoát hơi nước, giữ nhiệt độ và ẩm độ đất thích hợp cho rễ phát triển, hạn chế cỏ dại cùng như côn trùng chích hút, đặc biệt là bọ trĩ.

- Phải chọn giống tốt cũng như việc xử lý các hạt giống để phòng trừ sâu bệnh. Nên mua giống ở nơi có uy tín, có thương hiệu. Ghi lại tên giống, địa điểm cung cấp. Có thể sử dụng thuốc Vicarben 50HP để xử lý giống phòng trừ nấm bệnh.

- Bón phân cân đối, hợp lý. Khuyến khích sử dụng chế phẩm vi sinh Vi-ĐK hoặc trộn với phân hữu cơ, bón lót để xử lý đất, đồng thời hạn chế nhiều loại nấm gây hại trong đất. Sử dụng với liều lượng 1kg Vi-ĐK với 40kg phân chuồng hoai mục hoặc xơ dừa. Hạn chế việc sử dụng chất kích thích sinh trưởng.

- Về biện pháp phòng trừ dịch hại:

+ Dưa hấu có nhiều loại sâu gây hại như: sâu khoang, sâu đất, sâu vẽ bùa... nhưng đối tượng sâu hại nguy hiểm nhất đó là bọ trĩ. Chúng gây hại nặng từ giai đoạn cây con đến đậu trái, do đó ta phải kiểm tra ruộng thường xuyên để phát hiện và tiêu diệt kịp thời, ưu tiên dùng thuốc có nguồn gốc sinh học vừa an toàn cho người sử dụng và môi trường vừa ít ảnh

hướng đến thiên địch. Khi kiểm tra 5 lá từ đọt cây có 2 con/1 lá thì phun thuốc trừ bọ trĩ, có thể phun các loại thuốc sau: Vimatox 1.9EC, Vimatrine 0.6L. Ngoài ra có thể dùng thuốc hoá học có độ độc thấp như: Vithoxam 350SC, Vvicondor 50EC. Sử dụng luân phiên các loại thuốc nhằm tránh khả năng kháng thuốc của bọ trĩ.

+ Đối với bệnh hại dưa hấu cần quan tâm là bệnh thán thư, chết cây con và quan trọng là bệnh nứt thân chảy nhựa hay gọi là bệnh chảy dây (do *Mycosphaerella citrullina*). Có thể dùng Vivil 50SC, Vixazol 275SC, đồng thời giảm lượng nước tưới và tránh bón phân đạm ở gốc để hạn chế bệnh lây lan. Ghi rõ ngày xử lý thuốc và số cây bị hại, sau xử lý 7 ngày đếm số cây bị hại thấy không tăng thì không cần phải phun lại lần hai.

Lưu ý nên thâm ruộng thường xuyên, nhất là khi thời tiết xấu mưa nhiều. phun thuốc khi thấy bệnh xuất hiện. Tuyệt đối tuân thủ thời gian cách li khi sử dụng thuốc bảo vệ thực vật trong giai đoạn gần thu hoạch. Phun thuốc theo đúng liều lượng khuyến cáo trên bao bì sản phẩm. Tất cả công việc thực hiện nên được ghi chép cẩn thận để dễ theo dõi diễn tiến của các sâu bệnh gây hại từng giai đoạn, mùa vụ. Từ đó rút ra được những kinh nghiệm thực tế trong quá trình sản xuất dưa hấu.

2. Phòng tránh sâu hại dưa hấu

(Rầy lùn, bọ trĩ, bù lạch (Thrips palui Karny))

- Triệu chứng: Chùn đọt trên dưa hấu.

- Thành trùng và ấu trùng rất nhỏ, có màu trắng hơi vàng, sống tập trung trong đọt non hay mặt dưới lá non, chích hút nhựa cây làm cho đọt non bị xoắn lại. Thiệt hại này kết hợp với triệu chứng do rệp dưa làm cho đọt non bị sượng, ngồng đầu lên cao mà người nông dân thường gọi là “bắn máy bay” hay “đầu lùn”. Khi nắng lên bù lạch ẩn nấp trong kẽ đất hoặc rơm rạ. Thiệt hại do bọ trĩ, bọ dưa có liên quan đến bệnh siêu trùng.

- Bù lạch sẽ phát triển mạnh vào thời kỳ khô hạn. Thiệt hại này cũng xảy ra ở những vùng chuyên canh rất trầm trọng. Nên trồng đồng loạt và tránh gối vụ, kiểm tra ruộng dưa thật kỹ để phát hiện sớm ấu trùng bù lạch.

- Bù lạch có tính kháng thuốc rất cao, nên thay đổi thuốc, thường xuyên phun Confidor 100SL, Admire 50EC... 0,5 - 1‰, Danitol 10EC 0,5 - 1‰.

(Bọ rầy dưa (Aulacophora similis))

- Thành trùng có cánh cứng, màu vàng cam, dài 7 - 8mm, sống được khoảng 2 - 3 tháng, đẻ trứng dưới đất quanh gốc cây dưa, hoạt động ban ngày, ăn tạp lá, thường gây thiệt hại nặng khi cây dưa còn nhỏ đến lúc cây có 4 - 5 lá nhám. Ấu trùng có màu vàng lợt, đục vào trong gốc cây dưa làm dây héo chết.

- Có thể bắt băng tay vào sáng sớm khi cây dưa còn nhỏ, để tránh lây lan sang vụ sau cần thu gom tiêu hủy cây dưa sau mùa thu hoạch, chát thành đồng để dẫn dụ bọ dưa tập trung rồi phun thuốc. Rải thuốc hạt như Sumi-alpha, Baythroit 5 SL, Admire 50 EC 1 - 2 $\frac{1}{100}$.

Rệp dưa, rầy nhót (Aphis gossypii Glover)

Còn được gọi là rầy mật, cả ấu trùng lẫn thành trùng đều rất nhỏ, dài khoảng 1 - 2mm, có màu vàng, sống thành đám đông ở mặt dưới lá non từ khi cây có 2 lá mầm đến khi thu hoạch, chích hút nhựa làm cho ngọn dây dưa chùn đọt và lá bị vàng. Rầy truyền các loại bệnh siêu vi khuẩn như khảm vàng.

Ấu trùng, thành trùng không cánh và có cánh

Chúng có rất nhiều thiên địch như: bọ rùa, dòi, kiến, nhện nấm... nên chỉ phun thuốc khi nào mật số quá cao ảnh hưởng đến năng suất. Phun các loại thuốc phổ biến như thuốc trừ bọ rầy dưa.

Sâu ăn tạp, sâu ố, sâu đùn (Spodoptera litura)

- Thành trùng là loại bướm đêm rất to, cánh nâu, giữa có một vạch trắng. Trứng đẻ thành từng ổ hình tròn ở mặt dưới phiến lá, có lông vàng nâu che phủ. Sâu non lúc nhỏ sống tập trung ở mặt dưới phiến lá nên gọi là sâu ố, khi lớn lên phân tán dần, mình có màu xám với khoang đen lớn ở trên phía lưng sau

đầu, ăn lũng lá có hình dạng bất định, hoặc cắn đứt ngang thân cây con. Sau đó sâu thường chui vào sống trong đất, ăn dưới các ké nứt hay rơm rạ phủ trên mặt đất, nhộng ở trong đất.

- Nên làm đất kỹ trước khi trồng vụ sau để diệt sâu và nhộng còn sống trong đất, xử lý đất bằng thuốc hạt. Có thể ngắt bỏ ổ trứng hay bắt sâu non đang sống tập trung.

- Nên thay đổi loại thuốc thường xuyên, phun vào giai đoạn trứng sắp nở sẽ cho hiệu quả cao: Sumicidin 10 EC, Cymbus 5 EC, Karate 2.5 EC, Fenbis 2,5 EC, Decis 2,5 EC... 1 - 2^{0/100}; có thể pha trộn với Atabron 5 EC từ 2 - 3cc/bình xịt 8 lít.

Sâu ăn lá (Diaphania indica)

- Bướm nhỏ, màu nâu, khi đậu có hình tam giác màu trắng ở giữa cánh, hoạt động vào ban đêm và đẻ trứng rời rạc trên các đợt non. Trứng rất nhỏ, màu trắng, nở trong vòng 4 - 5 ngày.

- Sâu nhỏ, dài khoảng 8 - 10mm, màu xanh lục có sọc trắng đặc sắc ở giữa lưng, thường nhả tơ cuốn lá non lại và ở bên trong ăn lá hoặc cắn vỏ trái non. Sâu đủ lớn, khoảng 2 tuần thì làm nhộng trong lá khô.

- Phun thuốc ngừa bằng các loại thuốc phổ biến trên đợt non và trái non khi có sâu xuất hiện rõ như thuốc trừ rệp dưa, bọ rầy dưa.

Bảng tóm tắt một số loài sâu hại trên cây dưa hấu

Côn trùng phá hại	Cách phá hại	Phòng trừ	Ghi chú
Bo rùa hay bo rầy dưa (Aulacophora similis)	- Ăn lá từ giai đoạn cây con đến giai đoạn cây lớn.	- Xử lý đất bằng thuốc trừ sâu lưu dẫn: Furadan, Basudin - Phun thuốc Nockthrin, Padan 95, Decis	- Lưu ý phòng trừ triệt để bọ rùa ở giai đoạn cây con
Bọ trĩ hay rầy lửa (Thrips sp)	- Chích hút nhựa ở ngọn và lá non, nhựa cây chảy ra từ vết chích làm mất lá có màu nâu bóng.	- Trải plastic. - Phun thuốc Oncol, Confidor + Thiamectin 0.5ME	
Rầy mềm, rầy đen, rầy bóng (Aphis spp)	- Tập trung chích hút nhựa ở mặt dưới lá	- Phun thuốc: Decis, Thiamectin 0.5ME, Confidor, Nockthrin, Sevin.	- Trồng mật độ thích hợp, không trồng quá dày.
Sâu vẽ bùa (Liriomyratrifolli và L. huidobrensis)	- Ấu trùng của ruồi đục lớn giữa hai biểu bì lá thành đường hầm Pha hai từ giai đoạn cây con đến giai đoạn cây lớn.	- Phun thuốc: Thiamectin 0.5ME, Polytrin, Nockthrin, Ofunack, Decis.	- Sâu vẽ bùa dễ diệt trừ bằng thuốc hóa học nhưng xuất hiện trở lại khá nhanh.

Sâu ăn tạp (Spodoptera litura)	- Ăn lá, cắn vỏ trái và đục trái gây thối trái.	- Phun thuốc: Thianmectin 0.5ME, Sherpa, Decis, Nockthrin, V-BT ..	- Diệt các ổ trứng ở trên lá. - Phun thuốc diệt trừ sớm sâu non ở tuổi 1 - 2
Sâu ăn lá (Diaphania indica)	- Sâu nhỏ, nhả tơ cuốn lá non lại và ở bên trong ăn lá hoặc cắn vỏ trái non.	- Phun thuốc: Thianmectin 0.5ME, Karate, Nockthrin, Polytrin, Decis.	
Đế	- Cẩn phá cây con bắt đầu nảy mầm đến 4 - 7 ngày sau khi gieo.	- Xử lý đất sau khi gieo bằng Furadan hoặc Basudin hạt - Phun thuốc trừ sâu pha loãng để xua đuổi đế bằng Nockthrin, Decis	
Chuột	- Cẩn phá hạt từ gieo, bắt đầu nảy mầm đến 3 - 5 ngày SKG.	- Dùng thuốc chuột Forwarat hoặc dùng mồi bẫy chuột	
Ruồi trái cây	Để trứng vào trái non, làm trái không đậu, ruồi phá hại cao nhất vào mùa mưa.	- Dùng thuốc bẫy ruồi Azubon D - Hoặc dùng long nảo xua đuổi ruồi.	

3. Phòng tránh bệnh hại dưa hấu

*Bệnh chảy dầy, úng ngầy, chết muộn, héo rũ (do nấm *Fusarium oxysporum* Schlechtendahl)*

- Cây bị mất nước, chết khô từ đọt, thân đôi khi bị nứt, trên cây con bệnh làm chết rạp từng đám. Trên cây trưởng thành, nấm gây hại từ thời kỳ ra hoa đến tượng quả, cây dưa bị héo từng nhánh rồi chết cả cây sau đó hoặc héo đột ngột như bị thiếu nước. Vi sinh vật lưu tồn trong đất nhiều năm, bệnh này có liên quan ít nhiều đến tuyến trùng và độ ẩm của đất. Nấm *Phytophthora* sp. cũng ghi nhận gây hại cho bệnh này. Nên lên liếp cao, làm đất thông thoáng, bón thêm phân chuồng, tro trấu, nhổ cây bệnh tiêu hủy.

- Phun Copper-B, Derosal 60WP, Rovral 50W, Topsin-M 50WP, Zin 80WP... 2 - 3⁰/₀₀ hoặc Appencarb, Supper 50FL, Alliette 80WP, Ridomil 25WP, Curzate M8... 1 - 2⁰/₀₀ tưới vào gốc.

- Rải Basudin 10 H 1 - 2kg/1.000m² trừ tuyến trùng.

- Tránh trồng dưa hấu và các cây cùng nhóm như: bí đỏ, bó đao, dưa leo... liên tục nhiều năm trên cùng một thửa ruộng.

*Bệnh héo cây con, héo lớp thân (do nấm *Rhizoctonia* sp.)*

- Cổ rễ bị thối nhũng, cây dễ đổ, lá non vẫn xanh. Nấm chỉ gây hại ở giai đoạn cây con, bệnh còn làm

thối đít quả. Bệnh phát triển mạnh khi ẩm độ cao, nấm lưu tồn trên thân lúa, rơm rạ, cỏ dại, lục bình, hạch nấm tồn tại trong đất sau mùa gặt lúa.

- Phun Validacin 5L, Anvil 5SC, Rovral 50WP, Ridomil 25 WP 1 - 2^{0/100}; Copper-B 2 - 3^{0/100}, Tilt super 250 ND, Bonanza 100 (các loại thuốc trị bệnh đốm vằn trên lúa đều trị được bệnh này).

Bệnh thối thư (do nấm *Colletotrichum lagenarium*)

- Bệnh gây hại trên lá trưởng thành, vết bệnh có vòng tròn nhỏ đồng tâm, màu nâu sẫm, quan sát kỹ thấy những chấm nhỏ nhỏ li ti màu đen tạo thành các vòng đồng tâm, trên cuống lá và thân cũng có những vết màu nâu. Vết bệnh trên quả có màu nâu tròn lõm vào da, khi bệnh nặng thì các vết này liên kết thành mảng to gây thối quả. Bệnh xuất hiện nặng và thời điểm trồng dưa sớm vụ Noel do trời còn mưa hoặc ruộng tưới quá nhiều nước, ẩm độ cao.

- Phun Manzate 200, Mancozeb 80WP, Antracol 70W, Curzate M8, Copper-B, Topsin-M, Benlat-C 50WP nồng độ 2 - 3^{0/100}

Bệnh bã trầu, nứt thân cháy nhựa (do nấm *Mycosphaerella melonis*)

- Bệnh này nông dân còn gọi là đốm lá gốc hay bã trầu. Vết bệnh lúc đầu là những chấm nhỏ màu nâu nằm thành từng đám như bị phun cổ trầu lên lá, vết bệnh ở bìa lá thường bị cháy nâu, sau đó héo khô.

Trên thân, nhất là nhánh thân, có đốm màu vàng trắng, hơi lõm, làm khuyết thân hay nhánh nơi bị bệnh. Nhựa cây ứa ra thành giọt, sau do đổi thành màu nâu đen và khô cứng lại, vỏ thân nứt ra. Bệnh làm héo dây và nhánh.

- Tiêu hủy cây bệnh sau vụ thu hoạch. Tránh bón nhiều phân đạm, bệnh dễ phát triển và lây lan nhanh.

- Phòng trị bằng Topsin-M, Manzate, Penncozeb, Ridomil, Derosal, Anvil, Copper-B, Appencarb super 50 FL với nồng độ 1 - 2⁰/₁₀₀ hoặc Tilt 250 EC, Nustar 40 EC từ 2 - 3cc/bình phun 8 lít. Tránh bón nhiều phân đạm, bệnh dễ phát triển và lây lan nhanh.

Bệnh đốm phôi (do nấm *Pseudoperonospora cubensis*)

- Vết bệnh hình đa giác có góc cạnh rất rõ, lúc đầu có màu vàng nhạt, sau chuyển thành nâu; sáng sớm quan sát kỹ mặt dưới lá có tơ nấm màu trắng, vết bệnh lúc già rất giòn, dễ vỡ. Bệnh thường xuất hiện từ lá già ở gốc đi lên lá non, phát triển mạnh vào thời điểm độ ẩm cao.

- Phun Curzat M-8, Mancozeb 80 WP, Copper-zinc, Zin 80WP, Benlate-C 50 WP hoặc Ridomil 25WP 1 - 2 ‰.

- Lưu ý:

+ Nồng độ 1 - 2⁰/₁₀₀ = 10 - 20cc thuốc/bình 10 lít.

+ Cần ngưng phun thuốc khoảng 7 - 10 ngày trước khi thu hoạch quả.

**Bảng tóm tắt một số loại bệnh hại trên cây
dưa hấu**

Bệnh trên dưa hấu	Triệu chứng	Phòng trừ
Bệnh chết héo cây con do nấm Rhizoctonia, Fusarium, Pythium	- Vết bệnh xâm nhập vào lớp vỏ xung quanh giữa gốc thân và rễ làm cho cây con chết nhanh.	- Lúc trồng đừng đặt bầu cây con quá sâu. - Đất trồng phải được thoát nước tốt, đừng quá ẩm. - Phun thuốc No Mildew, Thane M, Funomyl, Ridomyl, Validamycine... - Vun gốc cây con dùng que tre kim giữ cây phòng gió lay gốc.
Bệnh đốm lá do nấm Cercospora sp. và Alternaria sp.)	- Đốm bệnh xuất hiện trên lá có hình bất định.	- Phun thuốc Fusin M, Bavisan.
Bệnh thán thư do nấm Collectotricum lagenarium)	- Đốm bệnh xuất hiện trên lá già có hình tròn đồng tâm, sau đó lan rộng gây thiệt hại nghiêm trọng. Có thể lây lan qua quả làm thối quả.	- Phun thuốc No-Mildew (Metalacxyl), Thane M...

<p>Bệnh héo vi khuẩn (chay cây) do vi khuẩn <i>Pseudomonas solanacearum</i>.</p>	<p>- Cây già lớn gần trở hoa, có quả nhỏ, trưa nắng đột nhiên héo lá toàn thân, chiếu mát lá tươi lại, sau vài ngày cây bị chết.</p>	<p>- Dùng giống kháng. - Trồng luân canh. - Đất thoát nước tốt, không để đất quá ẩm. - Xử lý đất diệt tuyến trùng Furadan, Basadin hạt. - Phòng trừ bằng thuốc kháng sinh cho cây trồng Marthian 50SP...</p>
<p>Bệnh cháy lá, nứt thân do nấm <i>Mycosphaerella melonis</i>.</p>	<p>- Vết nứt dài trên thân cây cháy nhựa.</p>	<p>- Bón phân cân đối N, P2O5, K2O. - Phun thuốc Thane M80WP, Cuzate.</p>
<p>Bệnh cháy lá giữa thân do nấm <i>Phytophthora melonis</i>.</p>	<p>- Khoảng giữa lá già và lá non đột nhiên có những vết cháy lá, sau đó lan rộng ra.</p>	<p>- Dùng giống kháng. - Phun thuốc Fusin M, Forwanil, Score...</p>
<p>Bệnh khảm hoa lá, ngù đọt do virus.</p>	<p>- Lá bị nhăn, dạng bất thường - Ngọn dưa bị cong lên, không phát triển được.</p>	<p>- Phòng trừ côn trùng chích hút nhựa truyền bệnh (bo trĩ, rầy). - Nhổ bỏ cây bị bệnh, đem ra xa hủy và cách ly những cây bị bệnh.</p>

GIẢI PHÁP KỸ THUẬT NÂNG CAO NĂNG SUẤT VÀ SẢN LƯỢNG DƯA HẦU

1. Chăm sóc dưa hấu trong mùa mưa

Trước đây, dưa hấu không chỉ trồng được trong mùa nắng, nhưng bây giờ trong mùa mưa, nếu trồng đúng kỹ thuật vẫn cho năng suất cao và chất lượng ngon không thua gì dưa mùa nắng. Để đạt được kết quả tốt cần quan tâm những vấn đề sau:

- Chọn giống:

Giống là một yếu tố rất quan trọng đưa đến thành công khi trồng dưa hấu trong mùa mưa, cho nên cần chọn những giống có đặc tính tốt, thích hợp với mùa mưa.

+ Chống chịu bệnh trong mùa mưa.

+ Lá tương đối dày, lá càng đứng càng tốt để tránh mưa làm rách lá dễ bị nhiễm bệnh.

+ Dễ đậu quả, vỏ quả mỏng vừa vận chuyển đi xa tốt.

+ Ruột giòn, độ đường từ 12 - 14%.

- Những biện pháp canh tác cần quan tâm:

+ Ruộng trồng phải thoát nước tốt, không bị ngập khi mưa nhiều.

+ Nên dùng màng phủ nông nghiệp để:

- Hạn chế cỏ dại, bệnh dại.
- Điều hòa độ ẩm mặt đất, tăng nhiệt độ đất cho bộ rễ phát triển tốt.
- Giữ phân bón không bị rửa trôi và bốc hơi phân.
- Hạn chế việc mao dẫn phèn lên lớp đất giúp rễ phát triển tốt mặt.

+ Nên dùng màng phủ khó 1,6m tranh được dây và quả tiếp xúc với đất ẩm ướt để nhiễm các bệnh do nấm từ đất truyền sang. Tùy theo giống dưa khoảng cách khác nhau, như dưa có hạt đào tim mường này cách tim mường kia 4 - 4,5m (vây hàng cách hàng 3,6 - 3,8m, cây cách cây 0,5 - 0,6m). Dưa không hạt cũng lên liếp giống như trên, nhưng cây cách cây 0,35 - 0,37m để quả đạt 3 - 4kg để bán và chất lượng tốt.

+ Nếu sử dụng màng phủ 1,6m thì chỉ cần xé mường nhỏ dọc theo nơi hai mép màng phủ ngoài để thoát nước.

+ Liếp nên được làm hơi dốc xuôi từ hàng dưa vào giữa liếp để thoát nước tốt, không đọng nước trên liếp.

+ Cắt bỏ dây bơi để liếp dưa được thoáng, đầy đủ ánh nắng giúp dưa thụ phấn tốt và mầm bệnh ít phát triển.

• Thụ phấn: Dưa trong mùa mưa đậu quả rất khó do mưa làm hư phấn. Để dưa thụ phấn tốt, sau khi thụ phấn dùng lá trâm bầu hoặc loại lá khác quán lại giống như cái quạt, dùng một que tre ghim

chỗ hai mí lá chồng nhau, xong cắm một đầu que tre xuống đất sao cho quận lá úp che nụ cái vừa mới được thụ phấn để che mưa không làm hư phấn giúp quả đậu tốt.

- Cũng có thể vào khoảng 4 - 5 giờ chiều hái những hoa đực vừa chớm nở có thể nở trong ngày mai, dùng khăn nhúng nước và vắt thật khô, trái hoa trên khăn xong dùng khăn khác cũng nhúng nước vắt khô dầy lên, nên giữ khăn ủ ở nhiệt độ từ 25 - 28°C là tốt nhất để hạt phấn sống tốt, sáng hôm sau đem ra thụ phấn.

- + Tránh để quả dưa bị ngập nước, dưa sẽ dễ bị thối quả.

- + Phân bón sử dụng cân đối, nên bón NPK 16:16:8, không nên sử dụng nhiều phân urê và phân bón lá, sẽ làm ruột dưa úng nước, bầm kém phẩm chất.

- + Rút nước cạn trong mương để đất không bị úng rễ và dây dưa phát triển tốt, nhất là sau khi để quả và giai đoạn dưa chín.

2. Kỹ thuật trồng dưa trái vụ

Trồng dưa hấu quanh năm

Ngày nay không chỉ dịp tết người ta mới được thưởng thức vị ngọt mát lịm của dưa hấu. Với kỹ thuật hiện đại, ngày nay dưa hấu có thể trồng quanh năm và chất lượng ngày càng cao.

Ruộng đất trồng dưa trước đó phải được luân canh từ 3 vụ trở lên. Có thể trồng xen vụ lúa nước, đậu hay ngô nhưng không được trồng các cây họ bầu bí như dưa leo, mướp đắng... Nếu trồng vào mùa mưa nên chọn đất cao dễ thoát nước. Dưa hầu ưa đất tơi xốp, nên cày bừa kỹ lưỡng và bón từ 50 - 100kg phân vôi trên 1000m², tùy độ pH của đất. Sau đó 10 ngày, bắt đầu bón lót, cày một đường rồi rải phân xuống. Cần bón 2m³ phân chuồng, 40kg NPK 20:20:15.

Tiếp tục cày 3 đường lấp phân ngược chiều nhau. Dùng cuốc sửa luống, mương nước cho thẳng, luống cao 40cm rộng 1m đường mương rộng 40cm. Sau đó trải bạt lên mặt luống, nên dùng đất hay thè tre mỏng giữ tấm bạt cố định. Khoét những lỗ tròn trên bạt có đường kính 7cm - trồng cây vào vị trí này - dọc theo mé mương nước. Nếu bố trí trồng với khoảng cách 4,5m - 5m thì cần khoảng 1 cuộn bạt trên 1.000m². Trước khi gieo phải ngâm ủ hạt giống. Tùy giống cần khối lượng hạt từ 35g - 40g/1.000m². Ngâm hạt trong dung dịch thuốc Benlat C, Funom hay Fusin M1/1.000 từ 15 - 20 phút vớt ra rửa sạch, ngâm tiếp trong nước 6 - 8 giờ. Sau đó lại vớt hạt ra, rửa sạch nhất để ráo nước. Sau đó để hạt vào khăn lông sạch, ẩm đã vắt hết nước gói lại bỏ vào bịch nilong cột kín ủ ở nhiệt độ 28 - 30°C. Chỉ cần từ 32 - 40 giờ hạt bắt đầu nảy mầm. Tiếp đó chọn những hạt

đã này mầm đem gieo ngay vào bầu, các hạt chưa này mầm để ủ lại. Bầu làm bằng lá chuối hay bao nylon có đường kính 4 - 5cm, cao 8cm. Đất trong bầu gồm đất mặt, tro trấu, phân chuồng hoại mục, supe lân theo tỷ lệ 3: 1:1 - 0,5% và trộn thêm Furanda hạt, Thane M hay Funomyl để phòng bệnh. Bầu để nơi đủ ánh sáng để cây phát triển tốt. Có thể gieo thẳng xuống ruộng, rải một lớp phân chuồng mỏng lấp hạt. Gieo thêm 10 - 15% trên tổng số cây để trồng dặm, chú ý cần trồng dặm sớm, lúc cây đã có đủ 1 lá thật, khoảng 6 - 7 ngày sau gieo. Tùy theo mùa (mùa mưa trồng thưa hơn), giống, dạng đất, trái bặt, yêu cầu của thị trường về cỡ dưa mà ta có mật độ trồng và khoảng cách khác nhau. Nếu có trái bặt khoảng cách hàng đôi là $0,4 \times 4,5 - 5m^2$ /cây có mật độ 800 - 1.100 cây/1.000m². Nếu không có trái bặt, khoảng cách hàng đôi có thể $0,4 \times 5,5 - 6m^2$ /cây, từ 666 - 909 cây/1.000m². Bón thúc cho dưa chia làm 3 giai đoạn. Đợt đầu, từ 20 - 25 ngày sau khi gieo, dùng khoảng 40kg NPK 20: 20:15, rải theo mé bờ bặt, cần cày lấp phân và cày toàn bộ khu vực dưa bò. Bón thúc đợt 2 từ 35 - 40 ngày sau khi gieo, ngay khi đang thụ phấn bổ sung, cần 10kg NPK 20:20:15, 2kg kali clorua, 3kg urê. Dẫn nước vào mương, đắp chôn 2 đầu rồi rải đều phân theo mương dẫn nước. Sau khi gieo 40 - 45 ngày thì bón thúc đợt 3 gồm 10kg NPK 20:20:15, 3kg

kalielorua. 2kg urê, cách bón giống lần hai. Không tưới trực tiếp vào gốc dưa mà ứng dụng phương pháp tưới thấm. Dẫn nước vào mương rồi đắp 2 đầu lại, nước sẽ thấm vào 2 bên luống dưa. Sau khi gieo 10 - 15 ngày cần nhổ cỏ xung quanh gốc dưa, 20 - 30 ngày sau gieo phun thuốc diệt cỏ Gramoxone ở mương dẫn nước. Khi gieo được 15 ngày thì sửa, cắt tia dây thẳng hàng và dây chéo - nhánh ngang.

Mỗi gốc tia còn 1 thân chính, 2 nhánh ngang tốt nhất, bỏ đi những nụ cái, quả non ở các vị trí không thích hợp. Khoảng 33 ngày sau gieo, dưa ra nụ cái thứ 3 đạt 70%, nụ cái thứ 2 đạt 30% thì tiến hành thụ phấn bổ sung. Thường bắt đầu từ 6 - 9 giờ sáng và kéo dài trong 5 - 6 ngày liên tiếp. Sau đó tuyển chọn lại, chỉ để 1 quả trên dây chính và 2 quả trên 2 dây chéo, chọn những quả tròn, cuống to, nhiều lông tơ. Vào mùa mưa cần lót quả bằng 2 thanh gỗ, để quả không tiếp xúc với đất ẩm làm sượng hay thối quả. Nên chú ý kiểm tra thường xuyên để phòng mối đục quả. Ở miền Nam thường sau khi thụ phấn bổ sung 25 - 30 ngày là quả chín. Trước khi thu hoạch 7 - 10 ngày nên ngưng tưới nước để quả ngọt hơn. Ngày nay với kỹ thuật hiện đại có thể trồng dưa hầu quanh năm.

Kỹ thuật trồng dưa hấu trái vụ

- Chọn giống dưa hấu để trồng:
- + Các giống dưa hấu nhập ngoại:

- Giống Sugar baby: Có thời gian sinh trưởng 65 - 70 ngày, dễ trồng, là giống dưa quả tròn, vỏ xanh đậm và mỏng, ruột đỏ, hương vị ngọt, ngon. Trọng lượng quả 3 - 7kg, năng suất 30 - 40 tấn/ha. Hiện nay có nhiều công ty của Mỹ, Thái Lan, Đan Mạch và Nhật Bản cung cấp giống dưa Sugar baby.

- Giống Hồng Lương: Thời gian sinh trưởng 65 - 70 ngày, quả tròn, vỏ xanh nhạt với sọc xanh đậm, ruột đỏ, năng suất 30 - 40 tấn/ha.

+ Các giống dưa lai tạo trong nước:

Hiện nay nhiều giống dưa được lai tạo có quả lớn, phẩm chất ngon, năng suất cao, bảo quản lâu được đặt tên là dưa An Tiêm.

- Giống An Tiêm 94: Thời gian sinh trưởng 70 - 75 ngày, quả tròn, vỏ sọc xanh đậm, ruột đỏ, ngọt, trọng lượng quả 6 - 8kg, thời gian bảo quản được lâu, năng suất 30 - 40 tấn/ha.

- Giống An Tiêm 95: Thời gian sinh trưởng 70 - 75 ngày, quả tròn, vỏ đen có sọc mờ, ruột đỏ, ngọt, ngon, bảo quản được lâu, trọng lượng quả 7 - 9kg, năng suất 35 - 45 tấn/ha.

- Giống An Tiêm 98: Thời gian sinh trưởng 65 - 70 ngày, vỏ sọc xanh, ruột đỏ, quả hơi tròn, trọng lượng quả 7 - 9kg, năng suất 40 - 45 tấn/ha.

- Giống An Tiêm 100: Thời gian sinh trưởng 65 - 70 ngày, quả tròn, vỏ sọc xanh, ruột vàng, ngon ngọt, quả nặng 2 - 3kg, năng suất 25 - 30 tấn/ha.

- Chọn thời vụ:

+ Trồng dưa Noel: Tùy theo giống gieo từ 15 - 25/10 dương lịch (tức 18 - 28 tháng 9 âm lịch năm nay).

+ Trồng dưa Tết: Tùy theo giống, gieo từ 10 - 20 tháng 10 âm lịch.

+ Trồng dưa tháng giêng: Gieo đầu tháng 11 âm lịch.

+ Trồng dưa lạc hậu: Để bán theo mùa thu hoạch lúa, thời vụ tự chọn.

- Cách trồng:

+ Ngâm ủ hạt giống:

Cách làm này nhằm bảo đảm chọn hạt nảy mầm chắc chắn và thời gian sinh trưởng, phát triển đồng loạt của ruộng dưa.

Hạt giống ngâm trong nước sạch 4 - 6 giờ, sau đó xả cho hết chất nhớt rồi ủ trong khăn dày khoảng 24 - 36 giờ, sau đó chọn hạt nảy mầm đem trồng.

- Cách gieo hạt:

+ Gieo hạt trong bầu: Nhằm tranh thủ được thời vụ và chăm sóc tốt cây con.

Bầu được quán bằng mảnh lá chuối tạo ống có đường kính 4cm, sâu 7cm hoặc dùng túi ny lông kích thước 6 x 9cm, đáy túi đục lỗ thoát nước.

Trộn đất bột, phân chuồng hoai, tro trấu tỷ lệ 3:1:1, khử đất bầu với 1% vôi bột và trộn thuốc trừ nấm như Benlate (một muỗng canh cho 1 thùng đất),

trộn đều trước khi cho vào bầu. Không nên đất quá chặt và chứa miệng bầu 1 - 1,5cm

Dùng ngón tay ấn một lỗ giữa bầu, bỏ hạt dưa nằm ngang rồi lấp mặt bằng đất bột trộn tro trấu cùng thuốc hạt để xua đuổi kiến, đê, khoảng cách mỗi cây 50 - 60cm. Tưới bầu vừa đủ ẩm ngày 2 - 3 lần, khi cây con 5 - 7 ngày tuổi có 1 - 2 lá thật thì đem trồng. Nếu gieo thẳng cũng cần một số bầu để tưới dặm những cây chết. Trên đất khô thoáng đất bầu chìm cho miệng bầu ngang mặt đất, đất ướt, úng đặt bầu nổi sau đó lấp gốc, cách này tranh thủ thời gian.

+ Gieo hạt thẳng trên liếp:

Đào hốc sâu 10cm, rộng 10cm, mỗi hốc cách nhau 50 - 60cm, bỏ đất bột, phân chuồng hoai, tro trấu, vôi và thuốc trừ nấm như hỗn hợp trong bầu. tùy theo nguồn vật liệu có thể bỏ 50% hoặc gấn đáy hốc. Dùng ngón tay nhấn hạt nảy mầm vào giữa hốc ở độ sâu 2 - 3cm, sau đó dùng đất bột trộn tro trấu và thuốc hạt lấp phần mặt của hốc ít nhất 1 - 2cm.

Sau khi bỏ hạt, tưới vừa đủ ẩm ngày 2 - 3 lần để cây phát triển.

- Kỹ thuật bón phân cho dưa hấu:

+ Phân chuồng hoai và tro trấu: Tùy theo giống dưa mà chọn lượng phân và tro trấu phù hợp, chủ yếu để làm bầu hoặc bỏ vào hốc, có thể tận dụng cả xác mầm.

+ Vôôi bột: Khoảng 200kg/ha.

+ Phân hóa học: Tổng lượng phân cho 1 ha với công thức trung bình 160N, 160P₂O₅, 100K₂O tương đương 230kg urê, 350kg DAP và 170kg kali clorua.

Cách bón phân hóa học cho dưa hấu.

+ Bón phân lót: Lượng phân bón lót bằng 1/5 tổng lượng phân cả vụ, chủ yếu ở dạng DAP và NPK với số lượng khoảng 30 - 40kg/ha. Phân bón lót có thể bón đều trên mặt liếp hay bón theo hàng theo hốc trồng trước khi bằm đất lần cuối cùng.

+ Tưới cho cây con: Sau khi đặt bầu 3 - 4 ngày hay sau gieo hạt 5 - 7 ngày dùng DAP hoặc urê pha loãng tỷ lệ 0,2 - 0,3‰, nên tưới vào buổi chiều, cách 2 ngày 1 lần. Lượng phân tăng lên ở các lần tưới sau đó.

+ Bón thúc lần 1: Khi dưa bắt đầu bò (12 - 15 ngày), đánh rãnh cách gốc 25 - 30cm theo hướng dưa bò, bón 1/5 lượng phân dạng DAP hay NPK rồi lấp lại. Trên đất ruộng lúa nên rải phân lên trên mặt sau đó lấp bùn quanh gốc dưa.

+ Bón thúc lần 2: Khi dưa bắt đầu ra hoa (20 - 25 ngày), đánh rãnh cách gốc 30 - 45cm theo hướng dưa bò, bón 1/5 tổng lượng phân rồi lấp đất lại như cách bón thúc lần 1.

+ Bón thúc: Sau khi thu hoạch dưa (40 - 45 ngày) bón 2/5 tổng lượng phân còn lại, chia làm nhiều lần bón, mỗi lần cách nhau 2 - 3 ngày, chủ yếu bón trên mặt liếp giữa của gốc dưa.

3. Bấm ngọn tuyến quả dưa hấu

Song song với các biện pháp kỹ thuật thâm canh, người trồng dưa cần cần lưu ý việc tuyến chọn quả trên dây dưa. Muốn thành công ở việc làm này thì ngay khi cây có 4 - 5 lá thật cần bấm ngọn để cây bật nhánh. Tỉa bỏ các nhánh phụ, chỉ để lại 2 nhánh khỏe trên cây và định hướng cho dây dưa theo một hướng nhất định bằng cách ghim cố định lại.

Khi dưa ra hoa cần tiến hành thụ phấn bổ sung vào thời điểm 6 - 8 giờ sáng bằng cách quét phấn ở hoa đực vào đầu nhụy trên hoa cái tại vị trí hoa thứ 2 hoặc 3 trên dây là đẹp nhất (loại bỏ hoa, quả ra đầu tiên). Trên 2 dây dưa thông thường sẽ có 2 quả để chọn lựa (lúc quả bằng bóng đèn). Loại bỏ quả xấu, sâu, chỉ để lại 1 quả trên cây/gốc. Việc bấm ngọn lúc dưa có 4 - 5 lá thật rồi để 2 dây dưa/gốc và tuyến quả theo cách trên có hiệu quả hơn nhiều là không bấm ngọn mà chỉ để 1 dây dưa/gốc.

Lần bấm ngọn thứ 2 cần làm đó là lúc sau khi lấy quả được khoảng 1 tuần, tiến hành bấm ngọn cách quả khoảng 5 - 6 lá để cây có điều kiện dồn dinh dưỡng nuôi quả, chặn được dòng dinh dưỡng nuôi ngọn.

Việc phòng trừ sâu bệnh hại trên dưa hấu xuân hè cần lưu ý các loài sâu chích hút ở thời kỳ đầu và giữa vụ (bọ trĩ, rầy mềm, rệp, dòi đục lá) hại dưa. Các loài này thường hay gây hại mạnh ở những vụ xuân có

nhiều mưa phùn, ẩm ướt. Chúng làm đợt non chun lại không phát triển. lá vàng xoắn lại và khô. Sử dụng các thuốc chuyên trừ rầy, rệp sẽ có hiệu quả cao.

Bệnh gây hại dưa hấu xuân hè chủ yếu là bệnh thối thắt thân cây con, lở cổ rễ thời kỳ đầu và giữa vụ, bệnh nứt thân chảy nhựa thời kỳ giữa vụ, nhất là những năm mưa nắng thay đổi liên tục trong tuần. Cần sử dụng các loại thuốc đặc trị phun phòng định kỳ 5 - 7 ngày/lần trong thời gian có thời tiết như trên cùng với việc giám tưới nước, giám bón phân mới đạt hiệu quả.

Các biện pháp cần phải tiến hành song song và đồng bộ mới nhằm mang lại kết quả mong đợi.

4. Trồng dưa hấu với màng phủ nông nghiệp

Đặc điểm của màng phủ nông nghiệp

Những năm gần đây việc sử dụng màng phủ nông nghiệp (màng ny lông, bạt plastic...) trong sản xuất nông nghiệp, đặc biệt là sản xuất rau màu và cây ăn quả dưa lại nhiều lợi ích, hiệu quả kinh tế cao và được coi là một tiến bộ kỹ thuật mới, được nông dân nhiều nơi yêu thích nhờ những ưu điểm sau đây:

- Bạt plastic có 2 mặt: Một màu trắng bạc ở phía trên mặt đất phản chiếu ánh sáng mặt trời, tạo điều kiện cho cây trồng nhận được nhiều ánh sáng hơn (nhất là trong vụ đông xuân thường thiếu ánh sáng, trời ít nắng), giúp cây quang hợp tốt hơn. Mặt khác,

nhờ tính phản quang này mà không làm cho nhiệt độ đất tăng thêm trong các tháng mùa nóng do đó không ảnh hưởng đến vùng rễ và cây trồng. Màng đen ở phía dưới che phủ toàn bộ rễ trong bóng tối giúp cho rễ phát triển tốt hơn. Về mùa đông, do nhiệt độ thấp nên màng phủ còn có tác dụng giữ nhiệt cho đất, giúp cho cây sinh trưởng, phát triển tốt.

- Màng luông được phủ kín bằng bạt plastic sẽ hạn chế được sự phát sinh, phát triển của cỏ dại, giảm được nhiều chi phí do không phải làm cỏ, không phải xới đất. Màng phủ nông nghiệp có tác dụng hạn chế được sự bốc hơi nước trong đất, luôn giữ cho đất ẩm, tiết kiệm được lượng nước tưới. Nhờ có phủ bạt plastic mà chống được hiện tượng rửa trôi phân bón, chống được xói mòn nên tiết kiệm được phân bón, cây hấp thụ được lượng dinh dưỡng tối đa, do đó hiệu quả hơn trồng bằng các phương pháp thông thường. Một ưu điểm nữa rất quan trọng của việc phủ bạt Plastic là hạn chế được sự xâm nhập của các loại sâu bệnh trực tiếp từ mặt đất. Nếu không có màng phủ nông nghiệp, các bào tử nấm, vi khuẩn, ấu trùng và trứng của các loại côn trùng có thể theo nước mưa hoặc nước tưới bắn lên và bám vào thân, lá cây và ngay cả các quả dưa để gây hại.

Muốn trồng dưa bầu cho năng suất cao, chất lượng tốt, ít bị sâu bệnh gây hại thì nên trồng luân canh và thâm canh thật tốt. Nghĩa là nếu có điều

kiện về đất đai, nên trồng dưa sang ruộng khác để tránh nguồn bệnh nhất là các loại nấm gây hại dưa hấu nói riêng và các cây họ bầu bí nói chung thường tồn lưu trong đất khá lâu. Nếu không có điều kiện thì nên rải vôi bột với lượng khoảng 50 - 60kg/1.000m². Việc làm này vừa cải tạo độ chua đồng thời diệt trừ các mầm bệnh, tiếp sau đó cày vùi đất, làm đất kỹ trước khi xuống giống từ 1 - 2 tháng.

Để hạn chế ruồi đục quả gây hại nên sử dụng phương pháp treo bẫy dẫn dụ là tốt nhất. Nếu làm tốt khâu này thì sẽ hạn chế dưa không bị ong châm. Mặt khác dưa hấu thụ phấn để đậu quả chủ yếu nhờ gió và côn trùng như ong, bướm... do đó không nên dùng phễu giấy để chụp nụ lại.

Màng phủ nông nghiệp còn gọi là “màng bạt” hay “thảm”, là một loại nhựa dẻo, mỏng, chuyên dùng để phủ liếp trồng rau, dày 0.03 - 0,035mm, mặt trên có màu xám bạc, mặt dưới màu đen, sử dụng bình quân 2 - 3 vụ dưa hấu, bề khổ rộng 1 - 1,6m.

Mục đích sử dụng màng phủ nông nghiệp

- Hạn chế côn trùng gây hại: Mặt màu bạc của màng phủ phản chiếu ánh sáng mặt trời nên giảm bù lạch, rầy mềm, dòi đục lòn lá và giảm thun dọt dưa hấu.

- Hạn chế bệnh hại: Bề mặt màng phủ khô nhanh sau khi mưa nên lá cây luôn khô, thoáng, giảm bệnh do nấm tấn công ở gốc thân và đốm phấn trên lá.

- Ngăn ngừa cơ dai: Mặt đen của màng phủ ngăn cản ánh sáng mặt trời nên có thể tiêu diệt cỏ trong màng phủ.

- Điều hoà độ ẩm và giữ cấu trúc mặt đất: Màng phủ ngăn cản sự bốc hơi nước trong mùa nắng, hạn chế lượng nước mưa nên rễ cây không bị úng nước, giữ độ ẩm ổn định và mặt đất tơi xốp, thúc đẩy rễ phát triển, tăng sản lượng.

- Giữ phân bón: Hạn chế sự rửa trôi của phân bón khi tưới nước hoặc mưa to, ít bay hơi nên tiết kiệm phân.

- Tăng nhiệt độ đất: Màng phủ giúp giữ ấm mặt đất vào ban đêm (mùa lạnh) hoặc thời điểm mưa dầm thiếu ánh nắng.

- Hạn chế độ phèn, mặn: Màng phủ làm giảm sự bốc hơi qua mặt đất nên phèn, mặn được giữ ở tầng đất sâu, giúp bộ rễ hoạt động tốt hơn.

- Tăng chất lượng quả: Màng phủ cung cấp thêm ánh sáng giúp màu sắc vỏ quả đẹp, sạch, mang lại giá trị kinh tế cao hơn.

Tóm lại, trồng dưa hấu sử dụng màng phủ nông nghiệp có thể khắc phục được một phần yếu tố bất lợi của môi trường, cải thiện phương pháp canh tác cổ truyền theo hướng công nghiệp hoá, mang lại hiệu quả kinh tế cao cho nông dân.

Cách sử dụng màng phủ nông nghiệp

- Chuẩn bị trước khi trồng:

+ Vật liệu và qui cách:

Dùng màng phủ khổ rộng 1 - 1,6m (dưa Tết cần quá lớn, nên sử dụng liếp khổ 1,4 - 1,6m), diện tích vải phủ càng rộng thì hiệu quả phòng trừ sâu bệnh càng cao. Chiều dài mỗi cuộn màng phủ là 400m, trung bình trồng 1.000m² dưa hấu cần khoảng 1 cuộn cho dưa hấu tết, nếu trồng dày khoảng cách giữa 2 tum mương là 3,5 thì cần 2 cuộn màng phủ. Khi phủ liếp mặt xám bạc hướng lên, màu đen hướng xuống.

+ Lên liếp:

Lên liếp cao 20 - 40cm tùy mùa vụ, mặt liếp phải làm bằng phẳng không được lồi lõm vì rễ khó phát triển và màng phủ mau hỏng, ở giữa liếp hơi cao, hai bên thấp để tiện việc tưới nước.

+ Rắc phân lót:

Toàn bộ vôi, phân chuồng và khoảng 1/3 tổng lượng phân hoá học rắc, trộn đều trên mặt liếp. Nên bón lót lượng phân nhiều hơn trồng phủ rơm vì khi đã dày màng phủ kho mờ ra để bón phân vì tốn nhiều công lao động. Có thể giảm bớt 20 - 30% lượng phân so với không dùng màng phủ.

+ Dày màng phủ:

Tưới đẫm nước trước khi dày màng phủ. Khi phủ kéo căng vải bạt, hai bên mép ngoài được cố định

bằng cách dùng dây chì bé hình chữ U mỗi cạnh khoảng 10cm ghim sâu xuống đất (dây chì sử dụng được nhiều năm) hoặc dùng tre chẻ lạt ghim mé liếp nếu như đất mịn và dẻo, mặt khác cũng có thể lấp đất tăn xung quanh liếp để tránh gió tốc.

Khi phủ xong không nên dùng rơm hay cỏ dầy trên màng phủ vì làm mất tác dụng phản chiếu ánh sáng, không nên đi lên vải bạt vì sẽ làm bạt mau hỏng.

+ Đục lỗ màng phủ:

Dùng lon sữa bò đường kính khoảng 10cm, có đục lỗ thông gió xung quanh chân lon, làm cán để cầm, cột dây chì vòng miệng lon chừa râu dài 40 - 70cm làm cự ly giữa các cây, đốt than nóng cho vào trong lon.

+ Xom lỗ mặt đất:

Dùng chày tía xom xuống lỗ vừa đục, chày có đường kính rộng 7 - 8cm. Độ sâu tùy cách gieo hạt: gieo thẳng (xom lỗ cạn 2 - 3cm và đầu chày ít nhọn) còn đặt cây con (xom sâu 5 - 7cm và đầu chày nhọn).

+ Xử lý mầm bệnh:

Phun thuốc trừ nấm bệnh như Copper-B (20g/10l) hoặc Validacin (20cc/10l) vào lỗ trước khi đặt cây con.

- Trồng cây:

Rắc một ít đất mịn hoặc rơm hay trấu mục vào trong lỗ (không nên dùng nhiều tro trấu, nhất là trong mùa nắng vì sức nóng của màng phủ và của tro làm

cây con phát triển yếu). tưới nước vào lỗ rồi gieo hạt hoặc đặt cây con. Xử lý côn trùng bằng thuốc hạt như Basudin 10H hay Regent rắc xung quanh gốc sau khi gieo hạt hoặc sau khi cấy cây con (2kg/1.000m²).

Kỹ thuật trồng dưa hấu với màng phủ nông nghiệp

- Lựa chọn giống dưa:

+ Giống dưa hấu lai F1 có năng suất và tính chống chịu tốt nhất: Giống tốt nhất cho vụ hè là các giống dưa quả dài như: Hắc Mỹ Nhân, AT - 103, 109, TN - Hắc mỹ nhân 010, Hắc mỹ nhân 777 (Thái Lan)... Không nên trồng các giống dưa quả tròn vì dễ vỡ.

+ Trồng dưa lai F1 phải chi phí tốn kém cả giống và đầu tư màng nhưng có thể mang lại giá trị kinh tế gấp nhiều lần trồng dưa thông thường.

- Thời vụ:

+ Vụ hè trồng nửa đầu - cuối tháng 5 (vào bầu 1 - 15/5) thu đầu tháng 7 ở vụ hè, thời gian chiếm đất của dưa hấu chỉ 55 ngày, từ đẻ quả đến thu 22 - 23 ngày.

+ Cần lưu ý thời vụ lúa vụ xuân, tranh thủ giải phóng đất sớm, bón lót nhiều.

- Kỹ thuật trồng:

+ Làm bầu:

Phải làm bầu để cây con phát triển an toàn và khoẻ. Cần chú ý đất làm bầu phải là đất mục có đảo thêm phân hữu cơ mục tỷ lệ 1:1.

Tùy thời gian duy trì cây con trong bầu do giải phóng ruộng mà làm bầu to hoặc nhỏ, tối thiểu bầu phải cao 5 - 7cm, đường kính 4 - 5cm.

Để bầu nơi thoáng mát đại nắng và che chắn bảo vệ tốt. Mỗi sào cần làm 320 - 350 bầu cây con cho cả dự phòng. Sau chọn cây mập khỏe để trồng.

+ Làm đất:

Tại vị trí đặt cây cây úp 4 - 5 xá cây tạo liếp cao để đặt bầu trước, liếp rộng 90 - 100cm, rồi hoàn thiện luống sau. Phải để rãnh luống 35 - 40cm, làm rãnh sâu mới có đất bồi cao cho liếp.

Đánh rạch dọc theo liếp và bón lót phân chuồng mục hay phân hữu cơ vi sinh 15kg NPK loại có tỷ lệ 16:16:8:13S như Năm sao, Việt Nhật... lót sâu 10 - 12cm. Lấp đất làm phẳng mặt liếp và phủ màng nông nghiệp. Mặt đen xuống dưới, mặt trắng bạc quay lên trên. Màng trùm xuống 1/2 chiều sâu của rãnh, chèn đất mép màng hoặc gìm để giữ màng không bị lật do gió.

Cứ 2 liếp trồng cho quay ngọn vào nhau tạo thành luống đôi rộng ít nhất 5 - 5,2m, luống đánh thoải vào giữa và để rãnh thoát nước sâu ở trung tâm luống, chia luống thành 2 nửa rộng 2,5m, phần mép luống lên cao để đặt cây, rãnh chính không nên khoét quá sâu.

+ Mật độ trồng:

Khi cây con có 1 - 2 lá thật thì đem trồng. Dùng ống bơ sữa bò cắt miệng thành răng cưa, đũa sắc và

bật thùng màng phủ theo dọc luống. vị trí bật cách mép luống 20 - 25cm, lỗ cách lỗ 45 - 50cm tùy từng giống dưa. Dùng dao con hoặc nệm bới đất ở vị trí khoét lỗ và đặt cây con, lưu ý đặt mặt bầu ngang mặt liếp, nên chặt vừa tay để giữ cây thẳng. Mỗi sào cần trồng được khoảng 300 - 330 cây.

+ Chăm sóc, bón thúc và bấm ngọn, tỉa nhánh:

Sau khi trồng 3 - 4 ngày tiến hành tưới thúc cho cây con bằng nước phân ngâm loãng, chú ý không để nước phân dính vào cây, tưới liên tục 3 - 4 lần cách nhau 2 ngày. Tốt nhất là dùng loại phân qua lá kali humat, Pennac P hoà 1 gói/bình 16l, xịt vào góc cây sau khi trồng 2 - 3 ngày.

Khi dưa ngã ngọn bỏ bón thúc mỗi sào 5 - 7kg NPK Việt nhật + 2kg uré, bón vào vị trí mép trong sau khi đã lật màng phủ 25 - 30cm.

Khi dưa ngã ngọn, cần bấm ngay ngọn chính để dưa bật nhanh 2 nhánh phụ, chỉ nuôi 2 nhánh phụ này, cần hướng ngọn nhánh bò thẳng vào giữa luống. tỉa bỏ ngay các nhánh phụ khác, chỉ để lại 2 nhánh bờ chèo to khoẻ, tỉa sớm các nhánh cấp 2 cấp 3 để tránh làm dưa sinh trưởng thân lá um tùm và che cộm khiến sâu bệnh phát sinh gây hại. Khi đã thu hoạch quả, để dây mọc 3 - 4 lá tiếp tục bấm ngọn để dưa phát nhánh phía trên, chú ý giữ lại các nhánh to mập để dưa quang hợp tích lũy vào quả, không để dây quá tốt.

Bón thúc lần 2 khi ra hoa cái rộ. Lượng bón tuy màu lá sử dụng khoảng 4 - 5kg NPK Việt Nhật bón vãi ra rãnh luống rồi tát nước để hoà tan phân. Rễ dưa sẽ tự hút phân ngấm ở 2 mép luống. Chú ý rãnh luống phải được làm sạch cỏ, để rút ngắn thời gian sinh trưởng và nhanh thu hoạch nên phun phân qua lá cho dưa bằng phân K - H.

+ Để quả:

Chỉ để quả ở vị trí lá thứ 10 trở đi, mỗi cây chỉ lấy bình quân 1 quả (cây nào khoẻ, mỗi nhánh lấy 1 quả, cây yếu chỉ lấy 1 quả ở nhánh to, mập: quả ra ở nhánh kia vật bỏ, quả ra gần gốc cũng cần vật bỏ càng sớm càng tốt). Chọn các quả có để quả to, mỡ thì quả sẽ nhanh lớn. Thụ phấn bổ sung cho dưa để tăng tỷ lệ đậu quả, khi quả lớn bằng chén con cần cầm thè theo dõi để thuận lợi cho việc thu hái, sau để quả 12 - 15 ngày, cần trổ quả và kê cao quả bằng xếp hoặc các vật liệu khác không giữ nước.

Sau khi quả được 12 - 13 ngày bón thúc mỗi sào 3 - 4kg kali Canada vào giữa các cây bằng cách lật màng phủ và bón vào khoảng giữa các hốc cây.

- Sâu bệnh hại:

Chú ý vẽ bùa, rệp, sâu xanh hại ngay từ giai đoạn cây con, dùng thuốc Regent, Sumicidin kết hợp Validacin phun khi đặt cây ra ruộng. Các loại bệnh hại như chày dây, thối thân, đốm lá.. phun bằng thuốc bệnh như Alfamil, Agrodazim, Ridomin, Encoleton, TopxinM.

MỤC LỤC

Lời mở đầu 5

ĐẶC ĐIỂM CÂY DƯA HẦU

1. Đặc điểm sinh học của dưa hấu 7
2. Khả năng thích nghi với điều kiện ngoại cảnh của dưa hấu 10

CÁC GIỐNG DƯA HẦU

1. Tìm hiểu về các giống dưa hấu ở nước ta 12
2. Giống dưa hấu không hạt 21

KỸ THUẬT TRỒNG DƯA HẦU

1. Quy trình kỹ thuật trồng dưa hấu 29
2. Kỹ thuật thu hoạch và bảo quản dưa hấu 38
3. Những điểm cần lưu ý khi sản xuất một số giống dưa hấu đặc sản 63

PHÒNG TRỪ SÂU BỆNH TRÊN CÂY DƯA HẦU

1. Quản lý sâu bệnh dưa hấu 68
2. Phòng tránh sâu hại dưa hấu 71
3. Phòng tránh bệnh hại dưa hấu 76

GIẢI PHÁP KỸ THUẬT NÂNG CAO NĂNG SUẤT VÀ SẢN LƯỢNG DƯA HẦU

1.	Chăm sóc dưa hấu trong mùa mưa	81
2.	Kỹ thuật trồng dưa trái vụ	83
3.	Bấm ngọn tuyến quả dưa hấu	91
4.	Trồng dưa hấu với màng phủ nông nghiệp	92

NHÀ XUẤT BẢN HỒNG ĐỨC
Nhà A2, 261 phố Thụy Khuê, Phường Thụy Khuê,
Tây Hồ, Hà Nội
Điện thoại: (04) 08043538

BẠN CỦA NHÀ NÔNG
KỸ THUẬT TRỒNG VÀ
CHĂM SÓC DƯA HẤU

THÁI HÀ - ĐẶNG MAI

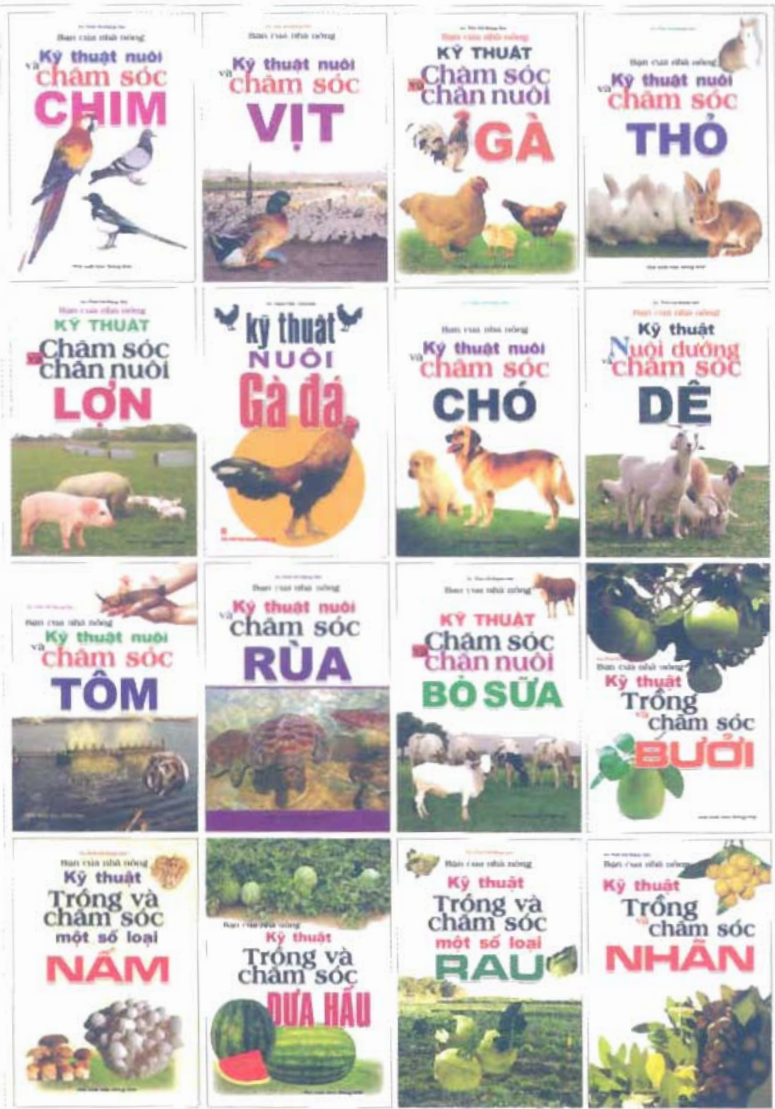
Chịu trách nhiệm xuất bản:

BÙI VIỆT BẮC

Biên tập:	MINH QUỲNH
Vẽ bìa:	MINH LÂM
Kỹ thuật vi tính:	MINH LÂM
Sửa bản in:	MINH ĐỨC

In 2.000 cuốn, khổ 13 x19cm.
Tại: Công ty Cổ phần Văn hoá Hà Nội
Số đăng ký KHXB: 595-2011/CXB/77/15 -02/HĐ
In xong và nộp lưu chiểu năm 2011

PHÁT HÀNH TẠI NHÀ SÁCH MINH LÂM

52 Hai Bà Trưng - Hoàn Kiếm - Hà Nội

ĐT: 043. 9 427 393. ĐT/Fax: 043. 9 427 407- 043.9 387 391

Website: nsminhlam.com.vn - Email: nsminhlam@gmail.com

KỸ THUẬT TRỒNG VÀ CHĂM SÓC DƯA HẦU

8 935088 527496

GIÁ: 17.000Đ